اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

مروری بر وضعیت صنایع استان تهران در سال ۱۳۹۴

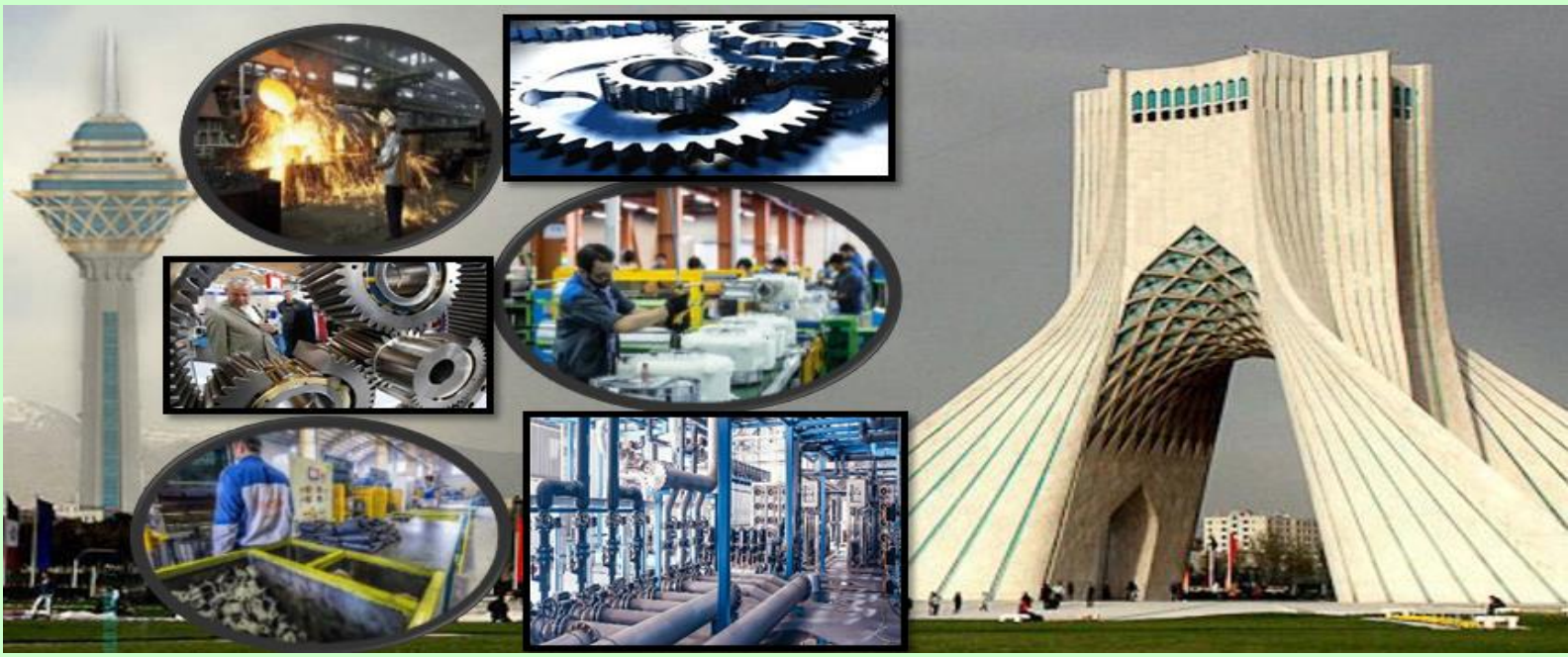

در سال ۱۳۹۴، حدود ۱۴,۴ درصد از کارگاه‌های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر کل کشور در قالب ۱۸۸۶ کارگاه صنعتی در استان تهران فعالیت داشته که در مجموع ۲۱,۵ هزار میلیارد تومان ارزش افزوده تولید نمودند؛ این میزان معادل ۱۸,۳ درصد از ارزش افزوده کل کشور در سال ۱۳۹۴ می‌باشد. اشتغال صنعتی استان تهران نیز حدود ۲۲ درصد از اشتغال صنعتی کل کشور را در این سال به خود اختصاص داده است. گزارش حاضر با بررسی آمار و اطلاعات استان به معرفی مهمترین صنایع استان تهران می پردازد.

طاهره کریمی دستنایی

مهرماه ۱۳۹۷

فهرست مطالب

۱. مقدمه ۳
۲. تعداد بنگاه‌های صنعتی ۳
۳. وضعیت مالکیت بنگاه‌های صنعتی ۴
۴. ارزش افزوده صنعتی ۵
۵. اشتغال صنعتی ۷
۵,۱. تحصیلات نیروی کار ۸
۵,۲. مهارت نیروی کار ۱۰
۵,۳. اشتغال زنان ۱۱
۶. هزینه های تحقیق و توسعه بخش صنعت ۱۳
۷. هزینه‌های بازاریابی و تبلیغات بخش صنعت ۱۴
۸. وضعیت ارزبری و ارزآوری بخش صنعت ۱۶
۸,۱. نسبت مواد اولیه وارداتی به ارزش افزوده ۱۶
۸,۲. نسبت درآمد صادراتی به ارزش فروش ۱۷
۹. جمع بندی ۱۸
پیوست ۲۰

۱. مقدمه

مطابق اطلاعات مرکز آمار ایران، در میان کارگاه های صنعتی ده نفرکارکن و بیشتر استان تهران در سال ۱۳۹۴، ۹۵ فعالیت صنعتی (ردیف تعرفه چهاررقمی) وجود دارد که ۱۹ فعالیت آن سهمی بیش از یک درصد از ارزش افزوده کل استان را تولید می‌کنند. این ۱۹ فعالیت حدود ۸۱ درصد ارزش افزوده استان تهران را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین استان تهران ۱۴٫۴ درصد از بنگاه‌های صنعتی کل کشور و ۲۲ درصد از اشتغال صنعتی کل کشور را به خود اختصاص داده است. گزارش حاضر به بررسی میزان ارزش افزوده، اشتغال و برخی نسبت‌های مهم در کارگاه‌های صنعتی استان تهران در سال ۱۳۹۴ می‌پردازد.[۱]

جدول۱- وضعیت کلی صنایع استان تهران در سال ۱۳۹۴

شرح	آمار متناظر
تعداد بنگاه‌های استان تهران	**۱۸۸۶**
سهم از کل کشور	٪ ۱۴٫۴
تعداد شاغلان استان تهران	**۲۷۱۵۲۷**
سهم از کل کشور	٪ ۲۲
ارزش افزوده استان تهران (هزار میلیارد تومان)	**۲۱٫۵**
سهم از کل کشور	٪ ۱۸٫۳
تعداد صنایع با ارزش افزوده بیش از یک درصد استان تهران (بر حسب کد آیسیک چهار رقمی)	۱۹
سهم از کل ارزش افزوده استان تهران	٪ ۸۱

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

۲. تعداد بنگاه‌های صنعتی

از مجموع ۱۳,۱۲۳ کارگاه صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر در کل کشور، ۱,۸۸۶ کارگاه در استان تهران فعال هستند. در واقع، استان تهران با سهم ۱۴٫۴ درصدی از بنگاه های کل کشور، بیشترین تعداد بنگاه های فعال صنعتی را در مقایسه با سایر استان ها به خود اختصاص داده است.

[۱] در این گزارش منظور از صنعت و فعالیت صنعتی همان کارگاه های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر می باشد.

نمودار۱-تعداد کارگاه صنعتی استان تهران در سال ۱۳۹۴

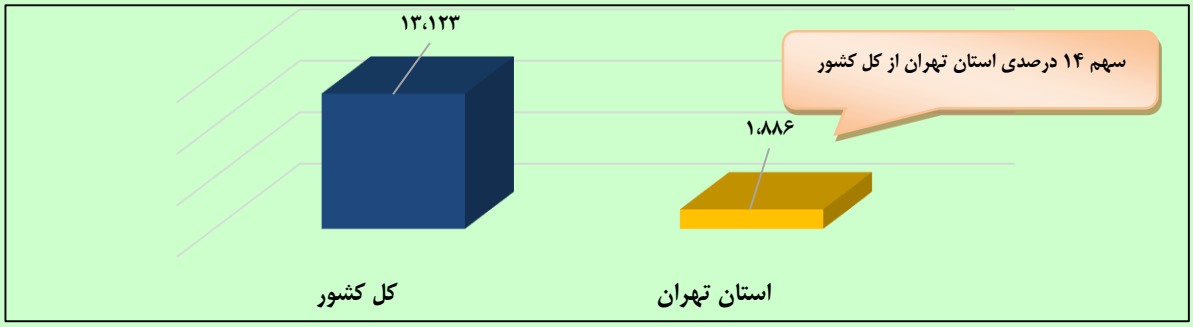

منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران

۳. وضعیت مالکیت بنگاه‌های صنعتی

از میان ۱۸۸۶ بنگاه فعال صنعتی در استان تهران، ۱۸۴۰ بنگاه متعلق به بخش خصوصی[۲] و ۴۵ بنگاه متعلق به بخش دولتی[۳] است. در واقع می توان گفت حدود ۹۸ درصد بنگاه‌های صنعتی استان تهران را بنگاه های خصوصی تشکیل داده است.

نمودار۲- سهم بنگاه های صنعتی استان تهران به تفکیک نوع مالکیت در سال ۱۳۹۴-درصد

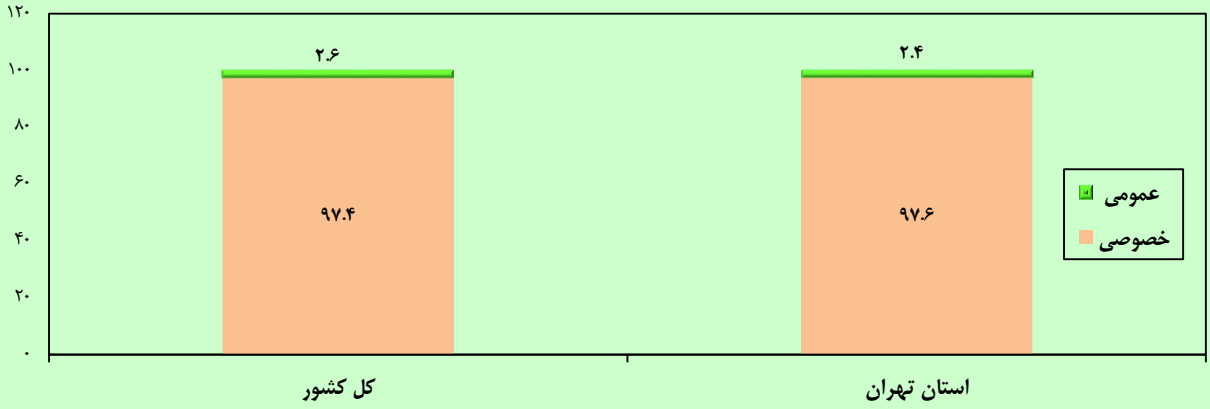

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

همچنین از میان کل شاغلان صنعتی استان تهران، حدود ۲۵۸ هزار نفر معادل ۹۵,۲ درصد از شاغلان استان در بنگاه‌های با مالکیت خصوصی مشغول بکارند.

[۲] منظور از بخش خصوصی در این گزارش مجموع بنگاه های تعاونی و سایر بخش خصوصی است.

[۳] منظور بخش عمومی است.

نمودار۳- سهم شاغلان بنگاه های صنعتی استان تهران به تفکیک نوع مالکیت در سال ۱۳۹۴-درصد

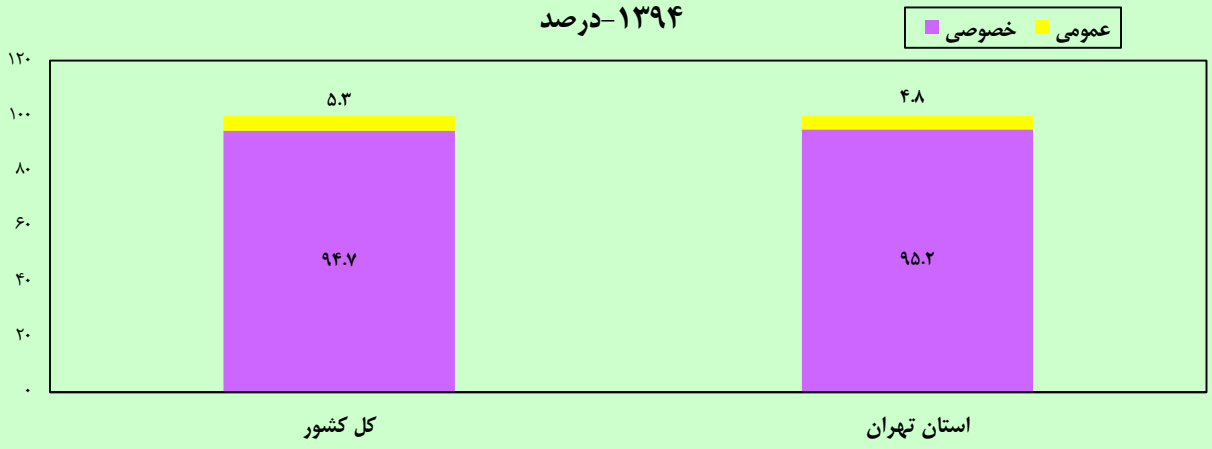

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

۴. ارزش افزوده صنعتی

کارگاه‌های صنعتی استان تهران در سال ۱۳۹۴ معادل ۲۱,۵ هزار میلیارد تومان ارزش افزوده تولید کرده‌اند که این میزان ۱۸,۳ درصد از ارزش افزوده کل کشور را در این سال به خود اختصاص داده است.

نمودار۴- سهم استان تهران از ارزش افزوده صنایع کل کشور-۱۳۹۴

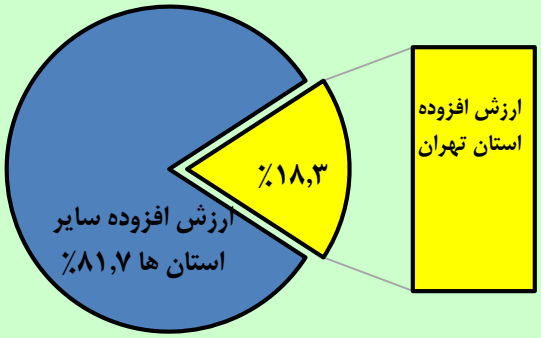

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

بر اساس کدهای آیسیک چهارقمی، سه صنعت اصلی استان تهران از منظر ارزش افزوده به ترتیب شامل تولید وسایل نقلیه‌ی موتوری با ارزش افزوده حدود ۵ هزار میلیارد تومان، تولید فراورده‌های نفتی تصفیه شده با ارزش افزوده حدود ۲,۴ هزار میلیارد تومان و تولید دارو و مواد شیمیایی مورد استفاده در پزشکی و محصولات دارویی‌گیاهی با ارزش افزوده حدود ۲ هزار میلیارد تومان هستند.

نمودار۵-مهمترین صنایع استان تهران بر حسب ارزش افزوده استان-۱۳۹۴

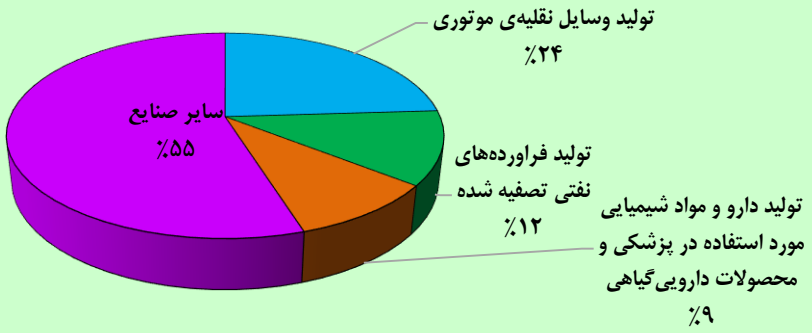

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

نکته حائز اهمیت این است ۷۱٪ از ارزش افزوده وسایل نقلیه موتوری کل کشور، ۳۳٪ از ارزش افزوده فرآورده‌های نفتی کشور و ۴۲,۵٪ از ارزش افزوده تولید دارو و مواد شیمیایی کل کشور، توسط استان تهران تامین می‌شود.

نمودار۶-سهم صنایع مهم استان تهران از ارزش افزوده کل کشور (درصد)-۱۳۹۴

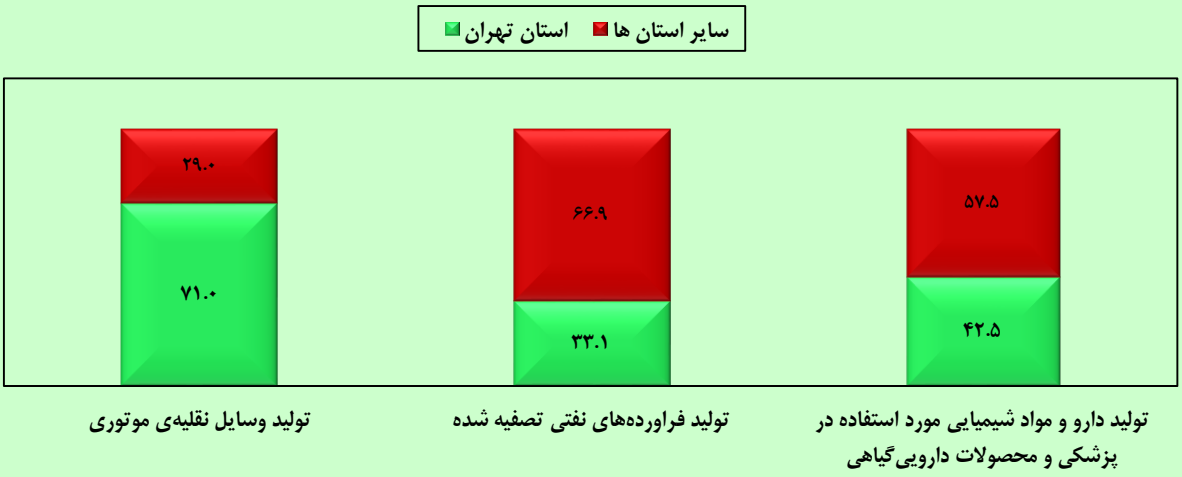

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

چنانچه بنگاه‌های صنعتی استان تهران را بر حسب میزان ارزش افزوده تولیدی طبقه‌بندی کنیم، مشاهده می‌شود ۹۴۸ بنگاه در استان تهران وجود دارد که ارزش افزوده‌ای بیش از یک میلیارد تومان تولید می‌کنند. مطابق جدول ۲، سهم این بنگاه ها از کل بنگاه هایی که در کشور بیش از یک میلیارد تومان ارزش افزوده تولید می کنند ۱۵,۵ درصد است. همچنین در استان تهران تنها ۲۴ بنگاه وجود دارد که ارزش افزوده ای کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان ایجاد می کنند.

جدول۲- بنگاه های استان تهران بر حسب ارزش افزوده تولیدی در سال ۱۳۹۴

	کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان	بین ۱۰۰ میلیون تا ۱۰۰۰ میلیون تومان	بیشتر از ۱۰۰۰ میلیون تومان	جمع بنگاه ها
تعداد بنگاه های استان تهران	۲۴	۹۱۳	۹۴۸	۱۸۸۶
تعداد بنگاه های کل کشور	۴۹۵	۶۴۹۶	۶۱۳۲	۱۳۱۲۳
سهم استان تهران از کل کشور	۴.۸	۱۴.۱	۱۵.۵	٪۱۴.۴

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

چنانچه تعداد بنگاه های فعال صنعتی را بر حسب ارزش افزوده تولیدی در صنایع مختلف استان بررسی کنیم، مشاهده می شود، در صنعت تولید قطعات و ملحقات وسایل نقلیه موتوری تعداد ۹۴ بنگاه وجود دارد که ارزش افزوده‌ای بیش از یک میلیارد تومان تولید می‌کنند. پس از آن صنعت محصولات پلاستیکی (به جز کفش) و تولید دارو و مواد شیمیایی مورد استفاده در پزشکی نیز بیشترین تعداد بنگاه‌ها را در میان صنایع با ارزش افزوده بیش از یک میلیارد تومان دارند. (نمودار۷).

نمودار۷- صنایع استان تهران با ارزش افزوده بیش از یک میلیارد تومان بر حسب تعداد بنگاه -۱۳۹۴

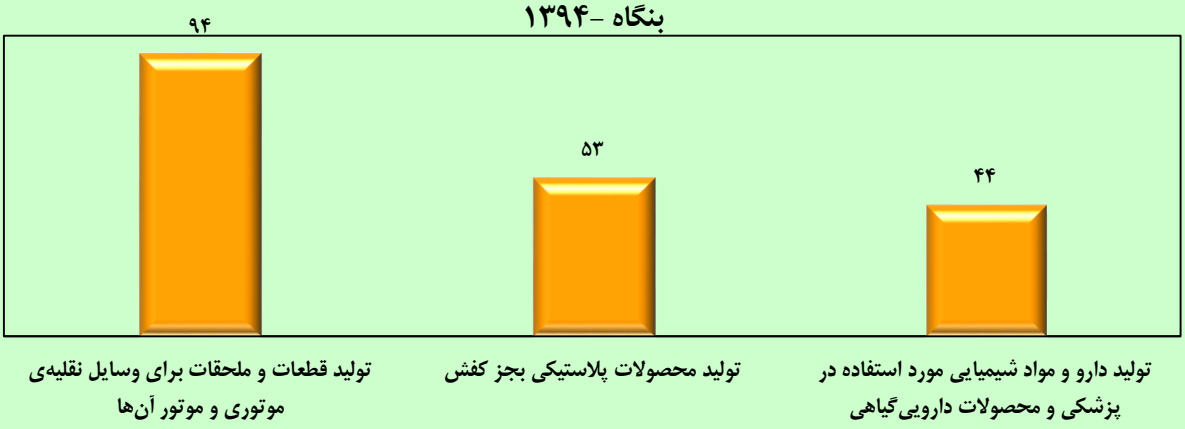

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

۵. اشتغال صنعتی

در سال ۱۳۹۴ حدود ۱,۳ میلیون نفر نیروی شاغل در کارگاه های صنعتی کل کشور وجود داشته که از این میان حدود ۲۷۲ هزار نفر در استان تهران مشغول بکار بوده‌اند. در واقع استان تهران حدود ۲۲ درصد از شاغلان صنعتی کل کشور را به خود اختصاص داده است.

نمودار۸- تعداد شاغلان صنعتی استان تهران در سال ۱۳۹۴-هزار نفر

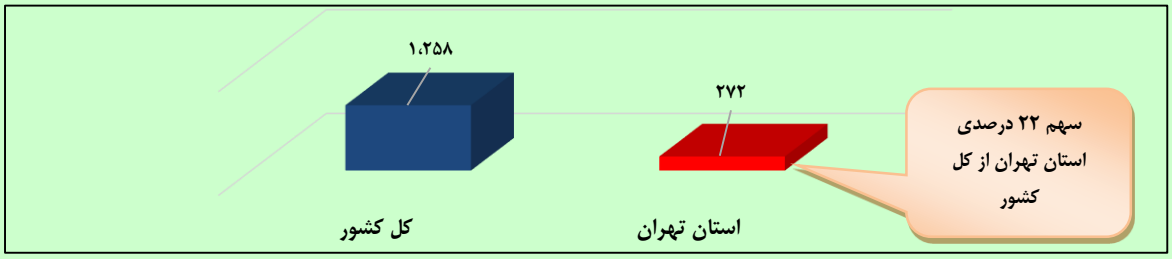

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

در میان صنایع با کد آیسیک چهاررقمی استان تهران، صنعت تولید وسایل نقلیه موتوری که در میان سایر صنایع استان بزرگترین صنعت از منظر ارزش افزوده است، با اشتغال حدود ۵۳,۳ هزار نفری دارای بیشترین میزان شاغلان در کارگاه‌های صنعتی استان تهران نیز می‌باشد و حدود ۲۱ درصد از اشتغال استان را در این بخش در برگرفته است. نمودار زیر سه صنعت با بیشترین سهم شاغلان از اشتغال کل استان تهران را نشان می دهد:

نمودار۹-مهمترین صنایع استان تهران بر حسب اشتغال-۱۳۹۴

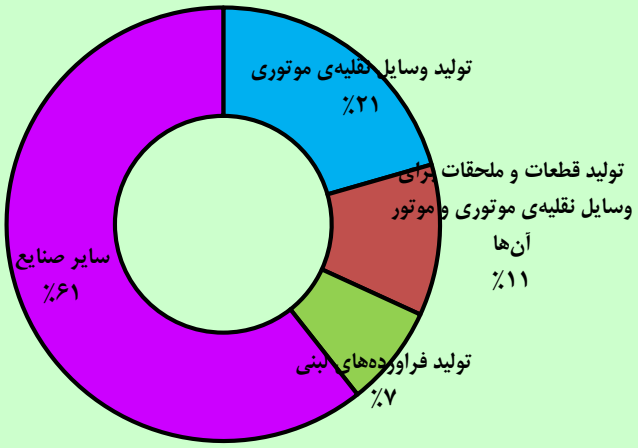

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

۵,۱. تحصیلات نیروی کار

از میان ۲۷۲ هزار نفر شاغل استان تهران، حدود ۲۶۸ هزار نفر نیروی کار باسواد[۴] در سال ۱۳۹۴ در استان تهران مشغول بکار بوده‌اند. در واقع می‌توان گفت حدود ۹۹ درصد نیروی کار استان تهران را نیروی کار باسواد تشکیل داده است. علاوه بر این، سهم استان تهران از نیروی کار باسواد کل کشور حدود ۲۱,۶ درصد است. همچنین حدود ۱۷ درصد از نیروی کار استان تهران دارای تحصیلات عالی (لیسانس، فوق لیسانس و دکتری) هستند.

[۴] مطابق تعریف مرکز آمار باسواد کسی است که می توان به زبان فارسی یا هر زبان دیگری متن ساده ای را بخواند، خواه مدرک رسمی داشته باشد یا نداشته باشد.

نمودار۱۰-نیروی کار شاغل باسواد استان تهران بر حسب سطح تحصیلات-۱۳۹۴

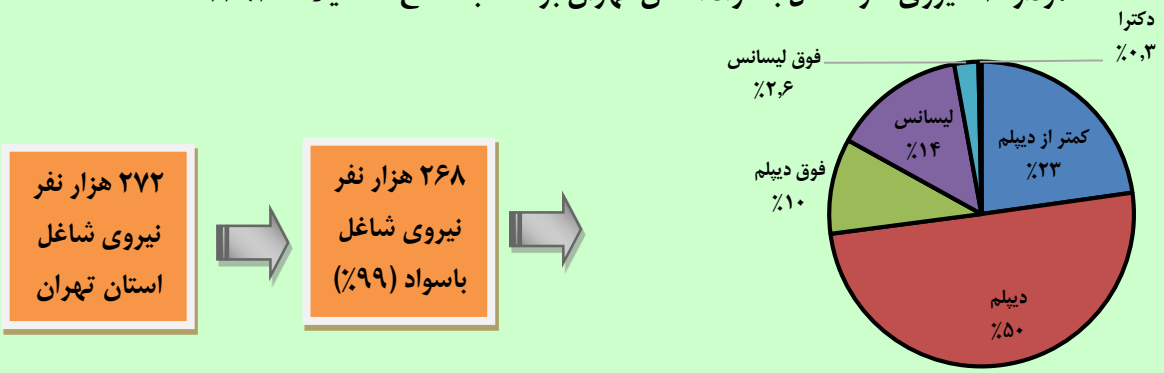

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

در میان فعالیت‌های صنعتی، صنعت تولید وسایل نقلیه موتوری بیشترین نیروی کار باسواد و بیشترین نیروی کار دارای تحصیلات دانشگاهی را به خود اختصاص داده است. نیروی کار باسواد صنعت تولید وسایل نقلیه موتوری، ۲۰٫۷ درصد از کل نیروی کار باسواد استان تهران را به خود اختصاص داده است (نمودار۱۱). همچنین مطابق نمودار۱۲، ۲۰٫۴ درصد از نیروی کار شاغل تولیدی در صنایع استان تهران که دارای تحصیلات عالی هستند در این صنعت مشغول بکارند.

نمودار۱۱-صنایع استان تهران با بیشترین نیروی کار شاغل باسواد-
(سهم از کل شاغلان صنعتی استان٪)

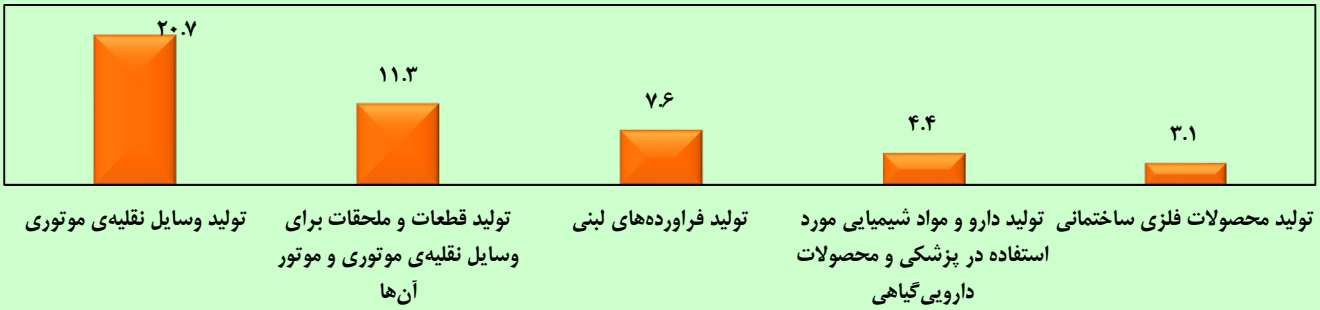

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

نمودار۱۲-صنایع استان تهران با بیشترین نیروی کار دارای تحصیلات عالی
(سهم از کل شاغلان صنعتی استان٪)

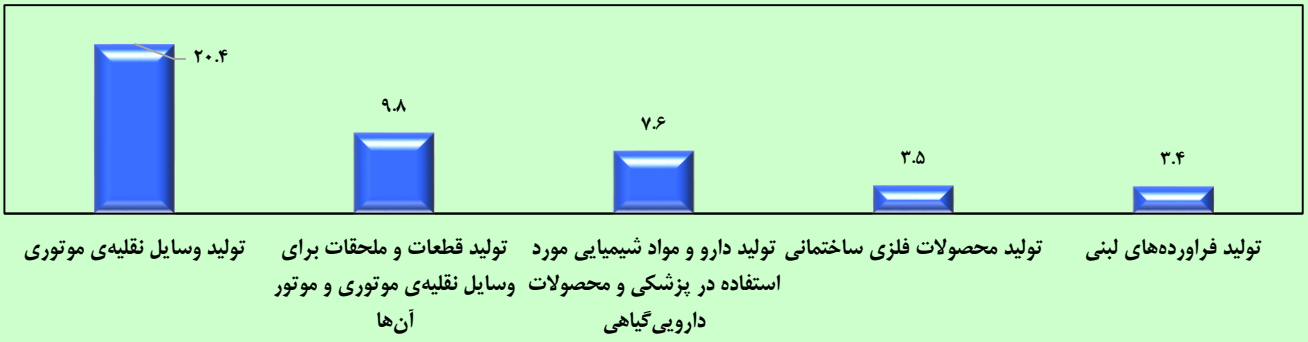

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

۵,۲. مهارت نیروی کار

در میان ۲۷۲ هزار نفر شاغل استان تهران، حدود ۲۰۳ هزار نفر شاغل تولیدی[۵] با سطح مهارت‌های متفاوت (کارگر ساده، کارگر ماهر، تکنسین و مهندسین)[۶] وجود دارد چنانچه سه گروه آخر را نیروی کار ماهر در نظر بگیریم، ۶۳,۳ درصد از نیروی کار تولیدی استان تهران را نیروی کار ماهر دربرگرفته است.

نمودار۱۳- شاغلان تولیدی استان تهران بر حسب مهارت-۱۳۹۴

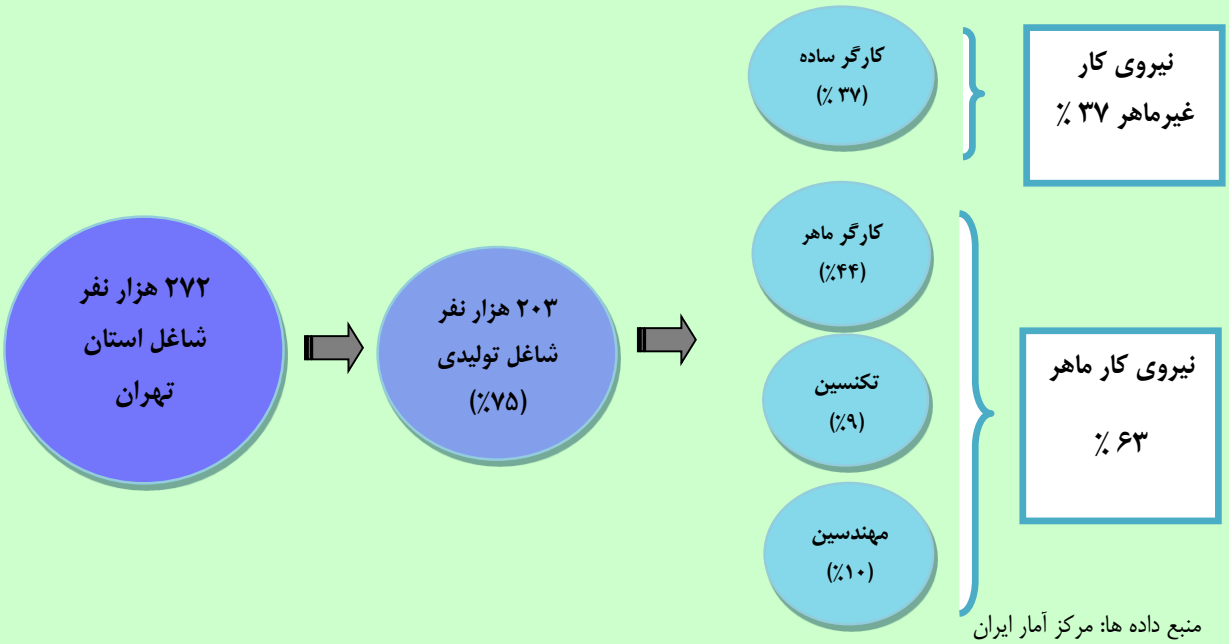

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

نمودار ۱۴ سهم مهارت نیروی کار را در سه صنعت با بیشترین اشتغال تولیدی استان تهران نشان می‌دهد. مطابق نمودار، در میان فعالیت‌های صنعتی ده نفرکارکن و بیشتر استان تهران، صنعت تولید وسایل نقلیه موتوری که بیشترین شاغلان تولیدی را به خود اختصاص داده حدود ۵۹ درصد نیروی کار آن نیروی ماهر هستند. در صنعت تولید قطعات و ملحقات وسایل نقلیه و صنعت تولید فرآورده های لبنی نیز به ترتیب ۴۸ درصد و ۸۲ درصد نیروی کار ماهر هستند.

---

[۵] –مطابق تعریف مرکز آمار شاغلان تولیدی کسانی هستند که در عملیات تولیدی شرکت داشته و مستقیماً با تولید و ساخت سروکار دارند. کارگران ساده و ماهر، تکنسین ها و مهندسین مشمول شاغلان تولیدی می باشند.

۶ –مطابق تعریف مرکز آمار:

کارگر ساده : به کارگرانی اطلاق می شود که شغل مورد تصدی آ نها نیاز به تعلیم و کسب مهارت ندارد.

کارگر ماهر: به کارگرانی اطلاق می شود که به اعتبار دانش فنی و تجربه‌ای که کسب کرده اند توانایی انجام کارهای فنی را دارند.

تکنسین: به شاغلانی اطلاق می شود که ضمن طی دوره آموزش کاردانی، تجربه و مهارت کافی را به دست آورده‌اند.

مهندسین: به شاغلانی اطلاق می شود که دارای تحصیلات عالی حداقل در سطح کارشناسی بوده و در خط تولید مشغول انجام وظیفه هستند.

نمودار۱۴-نیروی کار در صنایع با بیشترین اشتغال تولیدی استان تهران بر حسب مهارت (درصد)-۱۳۹۴

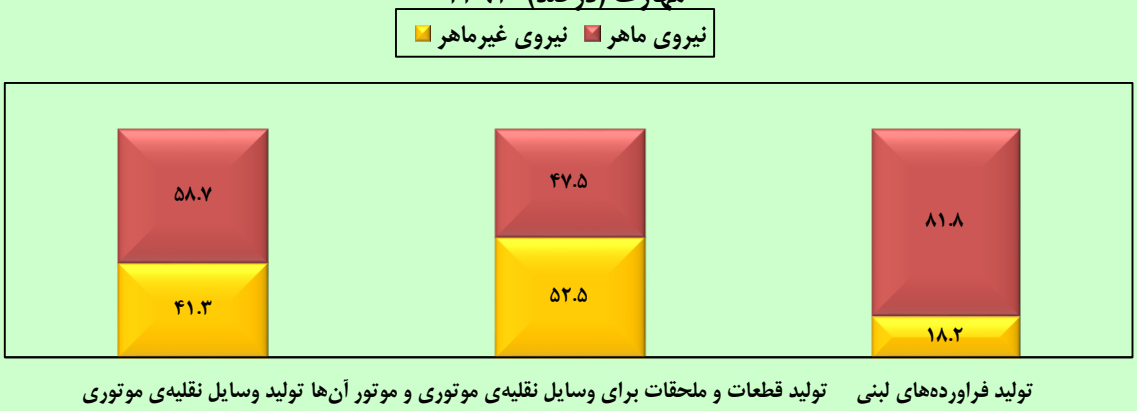

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

۵,۳. اشتغال زنان

از میان حدود ۲۷۲ هزارنفر شاغلان کارگاه های صنعتی ده نفرکارکن و بیشتر استان تهران، حدود ۳۱ هزار نفر معادل ۱۱ درصد را زنان تشکیل می دهند.

نمودار۱۵- مقایسه سهم اشتغال زنان استان تهران -۱۳۹۴

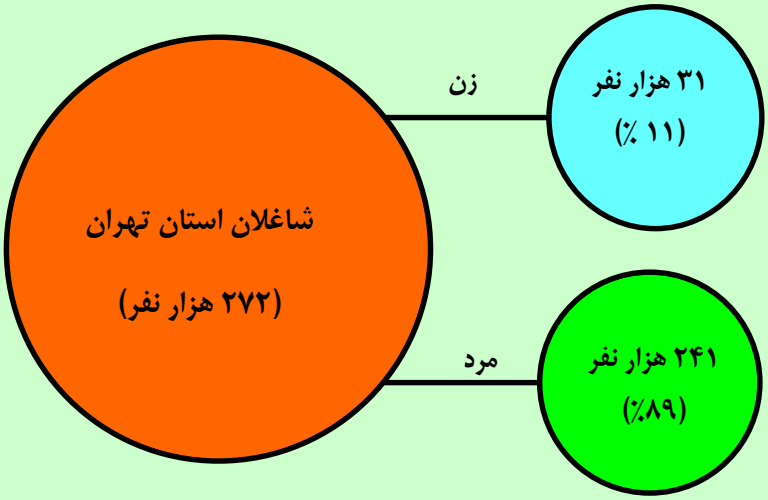

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

در میان صنایع استان، صنعت تولید پوشاک (به استثنای خزدار) حدود ۲,۷ هزار شاغل دارد که ۵۴ درصد شاغلان آن را زنان تشکیل می دهند. سه صنعتی که سهم اشتغال زنان (نسبت به مردان) در آن ها بیشتر از سایر صنایع است مطابق نمودار ۱۶ است:

نمودار۱۶- سه صنعت استان تهران با بیشترین سهم اشتغال زنان در سال ۱۳۹۴

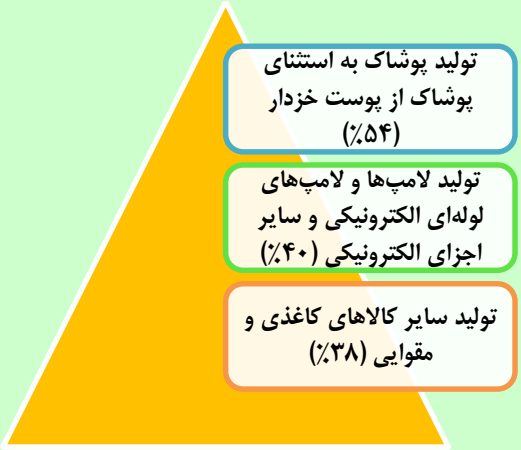

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

از ۳۱ هزار نفر شاغل زن در استان تهران حدود ۱۷ هزار نفر (٪۵۶) شاغل تولیدی و ۱۴ هزار نفر (٪۴۴) شاغل غیرتولیدی[۷] هستند. در میان شاغلان تولیدی نیز سهم نیروی کار ماهر زنان (مهندسین و تکنسین ها) در استان تهران حدود ۴۳ درصد است. این رقم نشان می دهد که غالب زنان شاغل در کارگاه های صنعتی نیروی کار غیرماهر هستند. نمودار ۱۷ شاغلان زن به تفکیک سطح مهارت را در سال ۱۳۹۴ استان تهران نشان می‌دهد.

نمودار۱۷- شاغلان تولیدی زن استان تهران بر حسب سطح مهارت- سال ۱۳۹۴

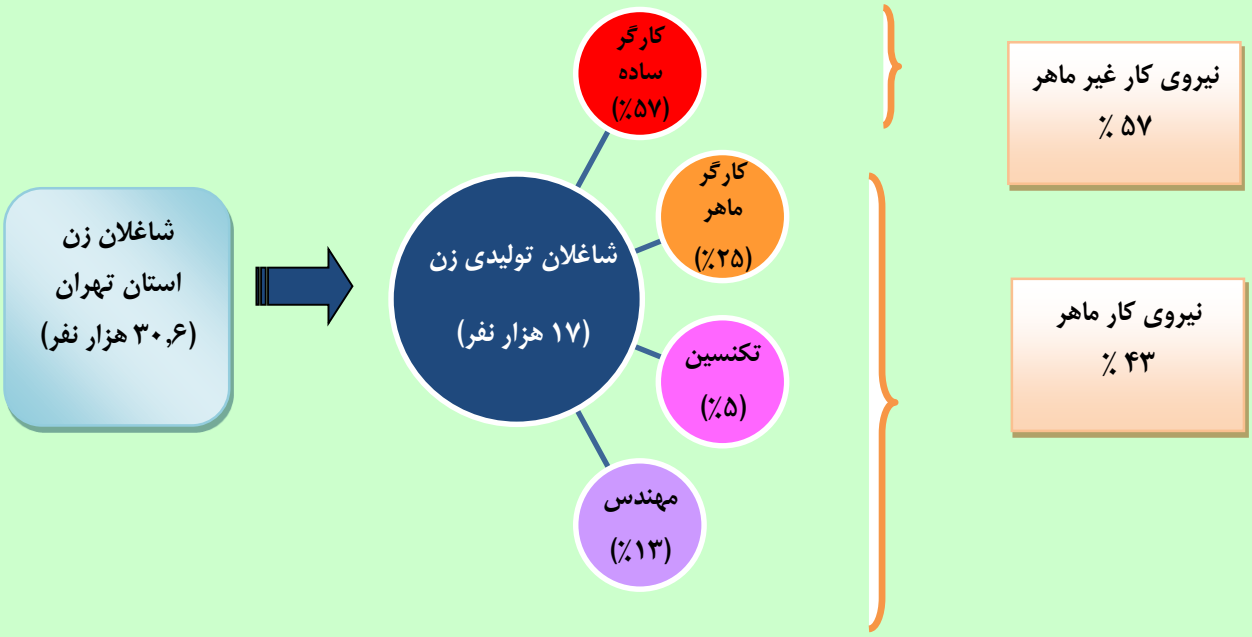

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

[۷] مطابق تعریف مرکز آمار شاغلان غیرتولیدی شامل کارکنان دفتری، اداری،خدمات و امور حمل ونقل می باشند که مستقیما در امور تولید و ساخت دخالت ندارند.

از میان صنایع استان تهران، صنعت تولید قطعات خودرو، صنعت تولید دارو و صنعت پوشاک بیشترین میزان شاغلان تولیدی زن را به خود اختصاص داده اند. با توجه به تفاوت مهارت شاغلان زن در این صنایع، مطابق نمودار زیر مشاهده می شود که در میان سه صنعت با بیشترین شاغلان تولیدی زن در استان تهران، در صنعت تولید دارو و مواد شیمیایی زنان ماهر بیشتری مشغول بکارند. علاوه بر این، از میان شاغلان تولیدی زن در صنعت تولید قطعات و ملحقات خودرو ۹۲ درصد نیروی کار غیرماهر هستند.

نمودار ۱۸- صنایع با بیشترین شاغل تولیدی زن استان تهران بر حسب مهارت (درصد) ۱۳۹۴-

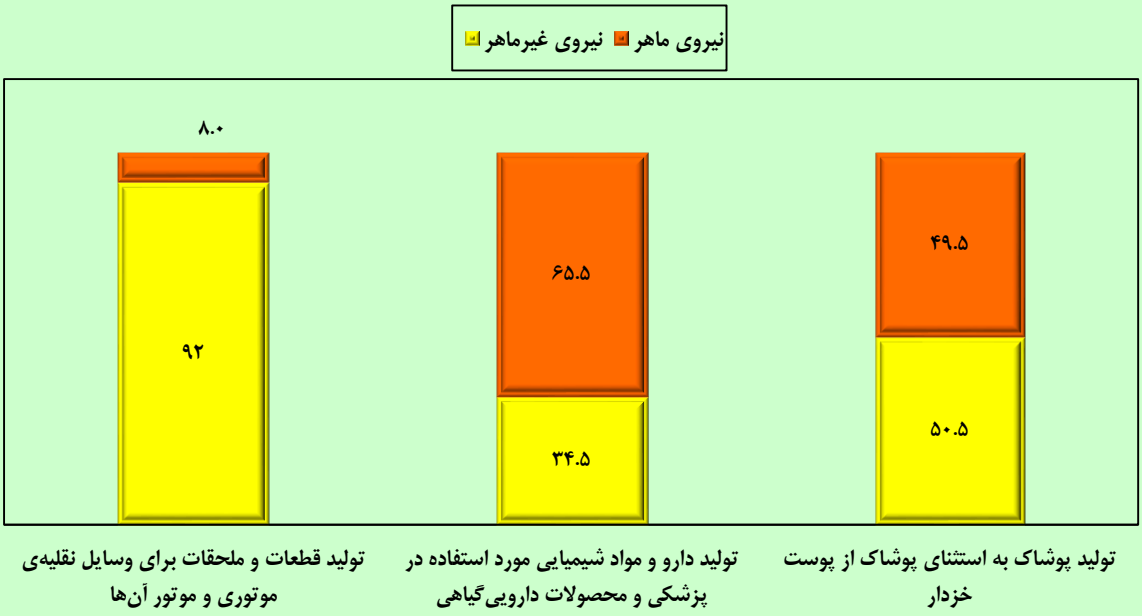

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

۶. هزینه های تحقیق و توسعه بخش صنعت

به منظور طراحی و تولید فعالیت‌های مختلف صنعتی، در سال ۱۳۹۴ در مجموع ۱۳۷ میلیارد تومان صرف هزینه‌های تحقیقات و آزمایشگاه فعالیت‌های استان تهران شده است[۸]. با وجود آنکه استان تهران حدود ۱۸,۳ درصد از ارزش افزوده کل کشور را تولید می کند، اما سهم استان از هزینه های تحقیقات و آزمایشگاه کل کشور حدود ۴۴ درصد می باشد.

[۸] بر حسب هزینه های پرداختی خدمات غیرصنعتی آمده است.

نمودار۱۹- سهم هزینه تحقیق و آزمایشگاه فعالیت‌های صنعتی استان تهران در سال ۱۳۹۴ (درصد)

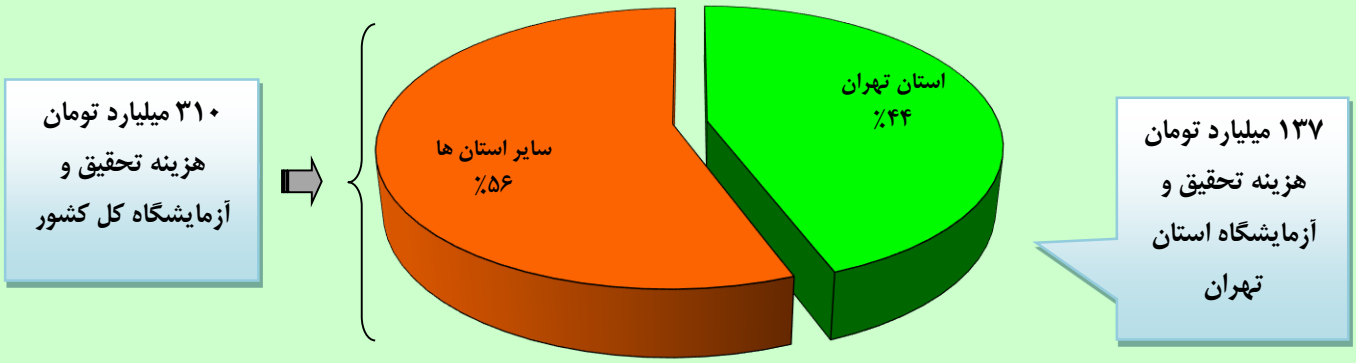

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

بیشترین هزینه تحقیق و آزمایشگاه استان، متعلق به صنعت تولید وسایل نقلیه‌ی موتوری با ۱۰۶ میلیارد تومان هزینه بوده است. نمودار زیر سه صنعت با بیشترین هزینه تحقیق و آزمایشگاه را در سال ۱۳۹۴ برای استان تهران نشان می‌دهد.

نمودار۲۰-مهمترین صنایع استان تهران از منظر هزینه تحقیق و توسعه درسال ۱۳۹۴(سهم از کل هزینه تحقیق وتوسعه صنایع تهران ٪)

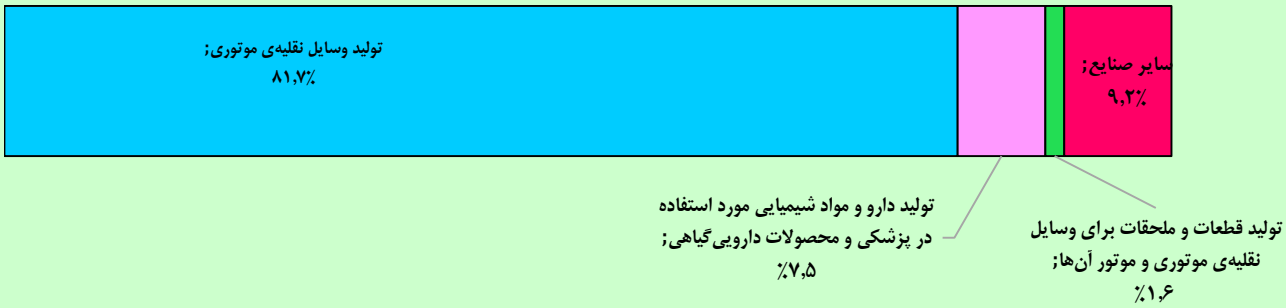

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

۷. هزینه‌های بازاریابی و تبلیغات بخش صنعت

در سال ۱۳۹۴، هزینه‌های تبلیغات، آگهی،نمایشگاه و مطبوعات (بازاریابی) در فعالیت های صنعتی استان تهران در مجموع حدود ۴۲۰ میلیارد تومان بوده[۹] که نسبت به کل کشور سهم ۳۱ درصدی را به خود اختصاص داده است.

[۹] بر حسب هزینه های پرداختی خدمات غیرصنعتی آمده است.

نمودار۲۱- سهم هزینه تبلیغات و بازاریابی فعالیت های صنعتی استان تهران در سال ۱۳۹۴-درصد

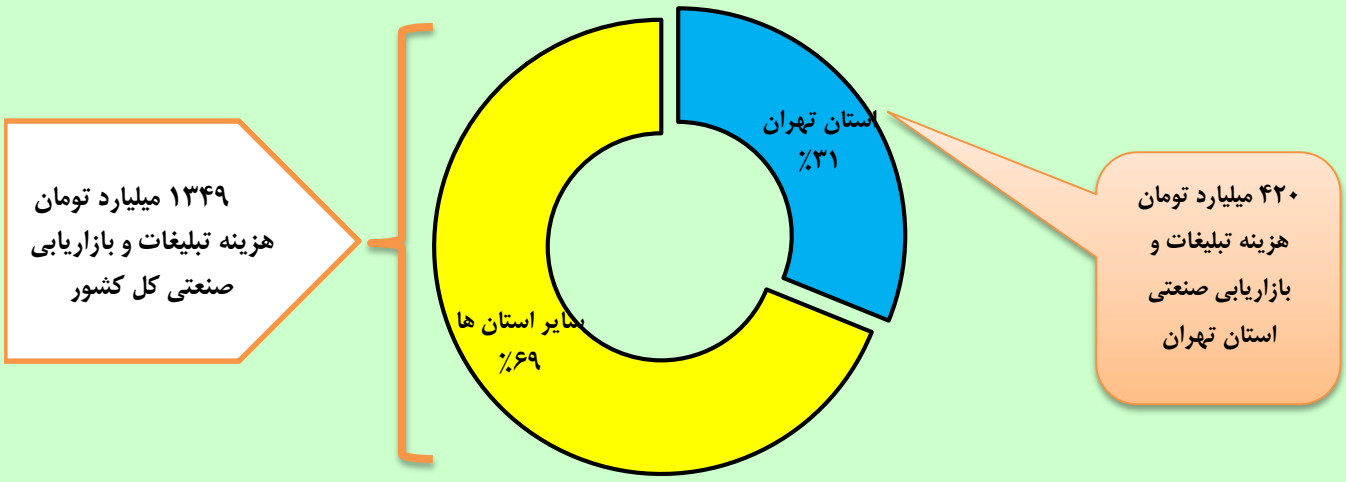

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

بیشترین هزینه تبلیغات و بازاریابی استان، متعلق به صنعت تولید وسایل نقلیه‌ی موتوری با حدود ۱۲۵ میلیارد تومان هزینه بوده است. نمودار زیر سه صنعت با بیشترین هزینه تبلیغات و بازاریابی را در سال ۱۳۹۴ برای استان تهران نشان می‌دهد.

نمودار۲۲- مهمترین صنایع استان تهران از منظر هزینه تبلیغات و بازاریابی در سال ۱۳۹۴
(سهم از کل هزینه تبلیغ و بازاریابی صنایع تهران ٪)

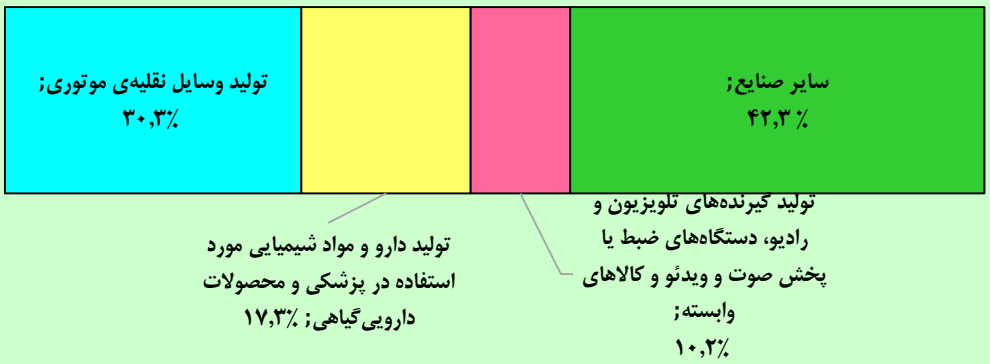

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

۸. وضعیت ارزبری و ارزآوری بخش صنعت

۸,۱. نسبت مواد اولیه وارداتی به ارزش افزوده

پنج صنعت استان تهران که بالاترین نسبت مواد اولیه وارداتی به ارزش افزوده تولیدی را در سال ۱۳۹۴ داشته‌اند، در نمودار ۲۳ معرفی شده‌اند. این صنایع در مجموع ۲,۶ درصد از ارزش افزوده کل صنایع استان تهران را به خود اختصاص داده اند. مطابق نمودار ۲۳، نسبت هزینه مواد اولیه وارداتی به ارزش افزوده در صنعت تولید گیرنده‌های تلویزیون و رادیو نسبت به سایر صنایع بالاتر است و این صنعت بیشترین ارزبری را در میان سایر صنایع استان تهران دارد. شایان ذکر است، مطابق نمودار۲۴، نسبت هزینه مواد اولیه وارداتی به ارزش افزوده این صنعت از سایر صنایع کل کشور نیز بالاتر است. صنایعی که در نمودار ۲۳ نشان داده شده‌اند، نسبت به افزایش نرخ ارز در مقایسه با سایر صنایع استان تهران، آسیب پذیرتر هستند.

نمودار۲۳-معرفی صنایع با بیشترین نسبت هزینه مواد اولیه وارداتی به ارزش افزوده در استان تهران در سال ۱۳۹۴

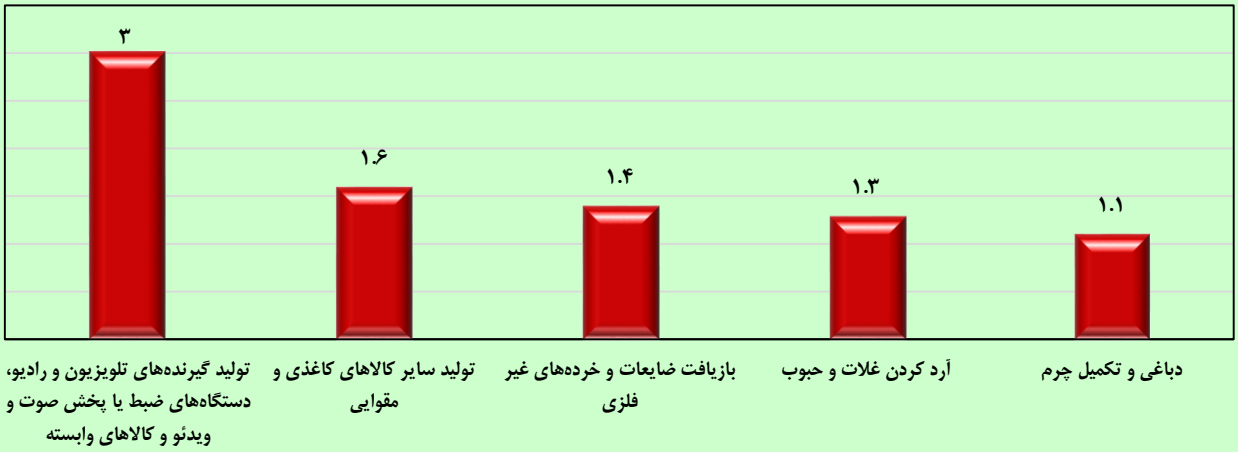

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

نمودار۲۴-معرفی صنایع با بیشترین نسبت هزینه مواد اولیه وارداتی به ارزش افزوده در کل کشور در سال ۱۳۹۴

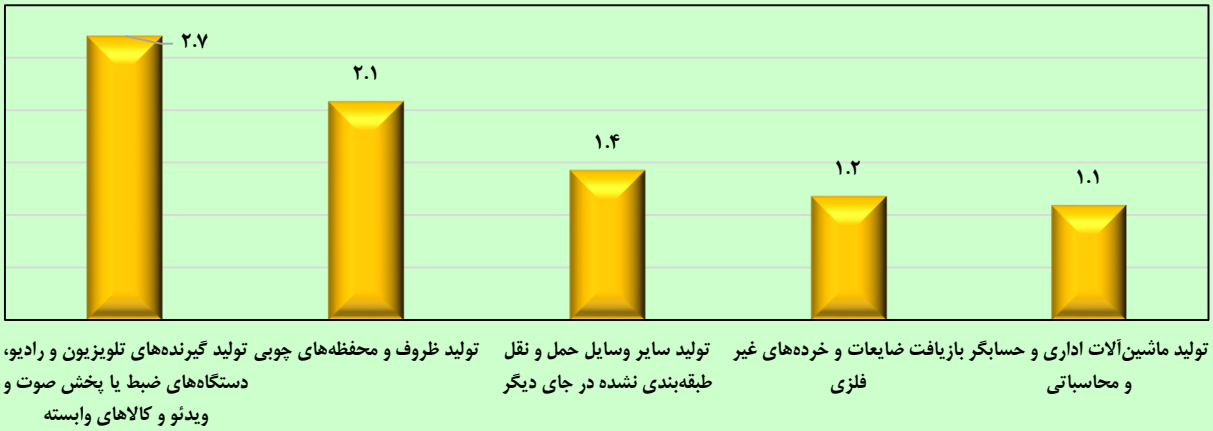

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

۸,۲. نسبت درآمد صادراتی به ارزش فروش

نسبت درآمد صادراتی به ارزش فروش در صنایع مختلف نشان می دهد که چه سهمی از فروش فعالیت های صنعتی ناشی از صادرات آن‌ها بوده است، به عبارت دیگر این نسبت میزان ارزآوری صنایع را نشان می‌دهد. در میان ۹۵ فعالیت صنعتی استان تهران، صنعت دباغی و چرم بیشترین نسبت درآمد صادراتی به ارزش فروش را در استان تهران به خود اختصاص داده است. این صنعت در کل کشور نیز جزء پنج صنعت ارزآور به حساب می آید. هرچند این صنعت جزء صنایع با سهم پایین از ارزش افزوده است. بطوریکه سهم صنعت دباغی و چرم از ارزش افزوده استان تهران و کل کشور به ترتیب ۰,۱ درصد و ۰,۵ درصد است. نمودارهای ۲۵ و ۲۶، پنج صنعت ارزآور استان تهران و کل کشور را در سال ۱۳۹۴ مقایسه کرده است.

نمودار۲۵-نسبت درآمد صادراتی به ارزش فروش صنایع استان تهران در سال ۱۳۹۴

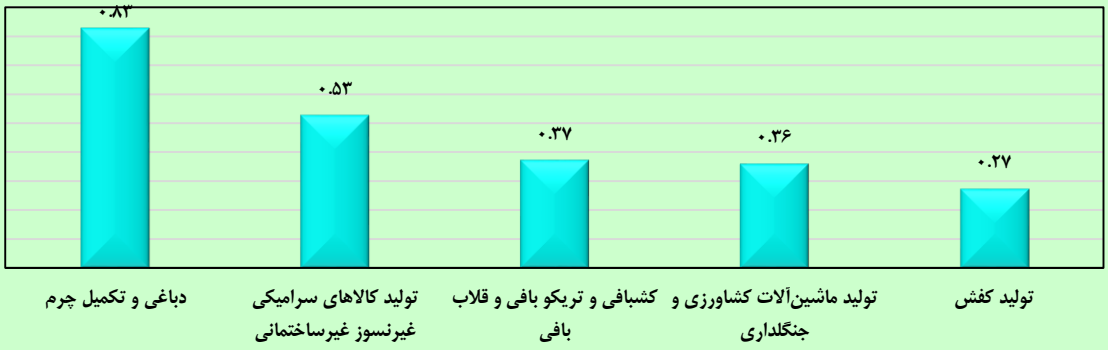

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

نمودار۲۶- نسبت درآمد صادراتی به ارزش فروش صنایع کل کشور در سال ۱۳۹۴

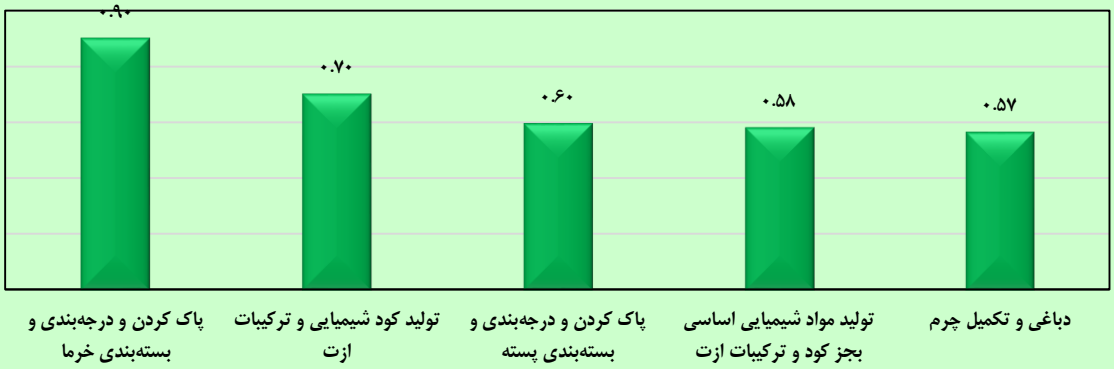

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

۹. جمع بندی

در میان بخش‌های مختلف اقتصادی استان تهران، بخش صنعت با ارزش افزوده‌ای معادل ۴۰,۷ هزارمیلیارد تومان در سال ۱۳۹۴، ۱۳,۹ درصد از ارزش افزوده کل استان را به خود اختصاص داده که در مقایسه با بخش‌های معدن، ساختمان و انرژی (سهم ۸,۶ درصدی) و بخش کشاورزی (سهم ۱,۷ درصدی از ارزش افزوده) نسبتاً قابل توجه می‌باشد. در میان بخش صنعت در سال ۱۳۹۴، کارگاه‌های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر استان تهران شامل ۱۸۸۶ بنگاه صنعتی بوده که حدود ۲۷۲ هزار نفر در آن مشغول به‌کار هستند. ارزش افزوده‌ای که کارگاه‌های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر استان در این سال تولید نموده اند، معادل ۲۱,۵ میلیارد تومان است که ۱۸,۳ درصد از کل ارزش افزوده صنعتی کشور را دربرمی‌گیرد.

بررسی فعالیت‌های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر استان تهران در سال ۱۳۹۴ نشان می‌دهد:

- صنعت تولید وسایل نقلیه موتوری، تولید و فرآورده‌های نفتی تصفیه شده و تولید دارو و محصولات شیمیایی سه صنعت بزرگ استان تهران با بیشترین ارزش افزوده صنعتی هستند؛ به طوریکه ۷۱ درصد از کل تولید وسایل نقلیه موتوری کشور، ۳۳ درصد از فرآورده‌های نفتی تصفیه شده کشور و ۴۲,۵ درصد از محصولات دارویی و شیمیایی کشور در استان تهران تولید می‌شود.
- سه صنعت تولید وسایل نقلیه موتوری، تولید قطعات و ملحقات خودرو و تولید فرآورده‌های لبنی در استان تهران بیشترین تعداد شاغلان، شاغلان تولیدی و باسواد و بیشترین میزان نیروی کار ماهر را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین دو صنعت تولید وسایل نقلیه موتوری و تولید قطعات و ملحقات خودرو دارای بیشترین نیروی‌کار با تحصیلات عالی هستند.
- ۱۱ درصد از نیروی‌کار صنعتی استان تهران را زنان تشکیل داده‌اند، در میان صنایع استان نیز، سهم شاغلان زن در صنعت تولید پوشاک بیشتر است (۵۴ درصد). از نظر سطح مهارت نیز ۴۹ درصد شاغلان زن این صنعت را نیروی کار ماهر تشکیل داده است.

- استان تهران ۴۴ درصد از هزینه های تحقیق و توسعه و ۳۱ درصد از هزینه های تبلیغات و بازاریابی کل کشور را به خود اختصاص داده و صنعت تولید وسایل نقلیه موتوری بیشترین سهم را در هر دو هزینه فوق الذکر دارد.
- در میان صنایع استان، صنعت تولید گیرنده رادیو و تلویزیون، صنعت تولید کالاهای کاغذی و مقوایی و صنعت بازیافت ضایعات نسبت هزینه مواد اولیه وارداتی به ارزش افزوده بالاتر و به عبارتی ارزبری بیشتری دارند و ممکن است در مقایسه با سایر صنایع در مقابل تغییرات نرخ ارز آسیب پذیرتر باشند.
- نسبت درآمد صادراتی به ارزش فروش در سه صنعت دباغی و چرم، تولید کالاهای سرامیکی نسوز ساختمانی و تولید کشبافی و تریکو بافی و قلاب بافی از سایر صنایع استان تهران بالاتر بوده است و لذا این صنایع نسبت به سایر صنایع ارزآوری بیشتری دارند.
- به نظر می‌رسد در استان تهران صنایعی وجود دارند که علی‌رغم سهم نسبتاً بالا از ارزش افزوده استان، به دلیل بالا بودن نسبت ارزش مواد اولیه وارداتی به ارزش افزوده، در مقابل افزایش نرخ ارز آسیب پذیری نسبتاً بیشتری دارند. از جمله این صنایع می‌توان به صنعت تولید وسایل نقلیه موتوری (سهم ۲۴ درصد از ارزش افزوده صنعت و نسبت واردات به ارزش افزوده ۲۱ درصدی) و صنعت تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه‌ی موتوری (سهم ۷ درصدی از ارزش افزوده صنعت و نسبت واردات به ارزش افزوده ۳۳ درصدی)، صنعت تولید مواد لبنی (سهم ۴ درصدی از ارزش افزوده صنعت و نسبت واردات به ارزش افزوده ۵۰ درصدی) اشاره کرد. شناسایی چنین صنایعی و توجه به میزان آسیب‌پذیری آنها می‌تواند از آسیب‌های احتمالی وارده به آنها جلوگیری نماید.
- در استان تهران، صنایعی وجود دارند که علیرغم ارزآور بودن، ارزبری نسبتاً پایینی دارند. از جمله این صنایع می‌توان به سه صنعت تولید کالاهای سرامیکی و نسوز، صنعت کشبافی و تریکو و قلاب بافی و صنعت ماشین‌آلات کشاورزی و جنگلداری اشاره کرد که سهم قابل توجهی از فروش آن‌ها ناشی از صادرات بوده و در مقابل هزینه مواد اولیه وارداتی در آن‌ها پایین است. به نظر می‌رسد شناسایی و سرمایه‌گذاری در این صنایع، می تواند اقدامی در جهت کمک به افزایش ارزش افزوده و توسعه صادرات استان محسوب شود.
- طبق طبقه بندی مرکز آمار از کارگاه های صنعتی ده نفرکارکن و بیشتر بر حسب میزان ارزش افزوده تولیدی، بنگاه‌ها با ارزش افزوده کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان که تحت ۵ طبقه تقسیم بندی شده است، تنها شامل ۲۴ بنگاه می‌شود ،اما بیشترین میزان بنگاه های تولیدی (۳۷۴ بنگاه) در طبقه آخر ارزش افزوده یعنی ارزش افزوده بیش از ۵ میلیارد تومان قرار گرفته اند. لذا پیشنهاد می‌شود با توجه به افزایش شاخص قیمت ها، طبقه‌بندی مرکز آمار به صورتی تغییر یابد که طیف‌های متنوع‌تری از سطوح ارزش افزوده بالاتر از ۵ میلیارد تومان را شامل شود.
- صنایعی که در استان تهران بیشترین هزینه تحقیق و توسعه و تبلیغ و بازاریابی را به خود اختصاص داده اند (صنعت وسایل نقلیه موتوری و صنعت تولید دارو و مواد شیمیایی)، جزء صنایع با ارزش افزوده تولیدی نسبتاً بالا نیز قرار گرفته‌اند. لذا به نظر می‌رسد توجه به هزینه‌های R&D در بنگاه‌ها یکی از الزامات دستیابی به ارزش افزوده بالاتر باشد

پیوست

جدول پیوست ۱- ۲۰ فعالیت صنعتی استان تهران با بایشترین ارزش افزوده -۱۳۹۴			
کد فعالیت	شرح فعالیت	ارزش افزوده فعالیت صنعتی (میلیارد تومان)	سهم از کل ارزش افزوده استان تهران-درصد
۳۴۱۰	تولید وسایل نقلیه‌ی موتوری	۵،۰۰۴	۲۴.۰
۲۳۲۰	تولید فراورده‌های نفتی تصفیه شده	۲،۴۰۶	۱۱.۶
۲۴۲۳	تولید دارو و مواد شیمیایی مورد استفاده در پزشکی و محصولات دارویی‌گیاهی	۱،۹۸۳	۹.۵
۳۴۳۰	تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه‌ی موتوری و موتور آن‌ها	۱،۴۹۹	۷.۲
۱۵۲۰	تولید فراورده‌های لبنی	۹۱۶	۴.۴
۱۵۱۴	تولید روغن و چربی حیوانی و نباتی خوراکی	۸۳۷	۴.۰
۲۸۱۱	تولید محصولات فلزی ساختمانی	۶۴۹	۳.۱
۲۵۲۰	تولید محصولات پلاستیکی بجز کفش	۴۴۶	۲.۱
۳۲۳۰	تولید گیرنده‌های تلویزیون و رادیو، دستگاه‌های ضبط یا پخش صوت و ویدئو و کالاهای وابسته	۴۰۵	۱.۹
۱۵۴۷	چای‌سازی	۳۸۴	۱.۸
۲۸۹۹	تولید سایر محصولات فلزی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۳۸۰	۱.۸
۲۹۲۴	تولید ماشین‌آلات معدن و استخراج و ساختمان	۳۰۴	۱.۵
۲۶۹۵	تولید محصولات ساخته شده از بتن و سیمان و گچ	۲۶۷	۱.۳
۲۶۹۴	تولید سیمان و آهک و گچ	۲۶۵	۱.۳
۳۶۱۰	تولید مبلمان	۲۲۵	۱.۱
۲۹۱۹	تولید سایر ماشین‌آلات با کاربرد عام	۲۱۶	۱.۰
۲۴۲۴	تولید صابون و مواد پاک‌کننده و لوازم بهداشت و نظافت و عطرها و لوازم آرایش	۲۱۲	۱.۰
۲۷۱۰	تولید محصولات اولیه آهن و فولاد	۲۰۲	۱.۰
۱۵۴۶	تولید نان شیرینی و بیسکویت و کیک	۲۰۱	۱.۰
۳۰۰۰	تولید ماشین‌آلات اداری و حسابگر و محاسباتی	۱۹۸	۰.۹

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

جدول پیوست ۲- ۲۰ فعالیت صنعتی استان تهران با بیشترین تعداد شاغلان -۱۳۹۴			
کد فعالیت	شرح فعالیت	تعداد شاغلان	سهم از کل شاغلان استان تهران-درصد
۳۴۱۰	تولید وسایل نقلیه‌ی موتوری	۵۳.۳	۲۰.۵
۳۴۳۰	تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه‌ی موتوری و موتور آن‌ها	۲۹.۳	۱۱.۳
۱۵۲۰	تولید فراورده‌های لبنی	۱۹.۶	۷.۵
۲۴۲۳	تولید دارو و مواد شیمیایی مورد استفاده در پزشکی و محصولات دارویی‌گیاهی	۱۱.۴	۴.۴
۲۸۱۱	تولید محصولات فلزی ساختمانی	۷.۹	۳.۰
۲۵۲۰	تولید محصولات پلاستیکی بجز کفش	۷.۷	۳.۰
۲۸۹۹	تولید سایر محصولات فلزی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۷.۵	۲.۹
۲۳۲۰	تولید فراورده‌های نفتی تصفیه شده	۵.۳	۲.۱
۲۹۱۹	تولید سایر ماشین‌آلات با کاربرد عام	۵.۱	۲.۰
۳۶۱۰	تولید مبلمان	۴.۳	۱.۶
۲۹۳۰	تولید وسایل خانگی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۴.۱	۱.۶
۲۴۲۴	تولید صابون و مواد پاک‌کننده و لوازم بهداشت و نظافت و عطرها و لوازم آرایش	۳.۸	۱.۵
۳۱۱۰	تولید موتورهای برق و ژنراتور و ترانسفورماتور	۳.۶	۱.۴
۱۵۴۶	تولید نان شیرینی و بیسکویت و کیک	۳.۵	۱.۳
۲۹۱۲	تولید پمپ و کمپرسور و شیر و سوپاپ	۳.۲	۱.۲
۲۷۱۰	تولید محصولات اولیه آهن و فولاد	۳.۲	۱.۲
۲۵۱۱	تولید لاستیک رویی و تویی و روکش کردن مجدد و بازسازی لاستیک‌های رویی	۳.۰	۱.۱
۱۵۱۵	کشتار دام و طیور	۲.۷	۱.۱
۲۶۹۴	تولید سیمان و آهک و گچ	۲.۷	۱.۰
۱۸۱۰	تولید پوشاک به استثنای پوشاک از پوست خزدار	۲.۷	۱.۰

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

جدول پیوست ۳-۲۰ فعالیت صنعتی استان تهران با بیشترین نیروی شاغل زن ماهر -۱۳۹۴

کد فعالیت	شرح فعالیت	نیروی کار زن ماهر	سهم از کل نیروی کار زن ماهر در صنایع استان تهران-درصد
۲۴۲۳	تولید دارو و مواد شیمیایی مورد استفاده در پزشکی و محصولات دارویی‌گیاهی	۸۸۲	۱۲.۷
۱۸۱۰	تولید پوشاک به استثنای پوشاک از پوست خزدار	۶۴۹	۹.۴
۳۴۳۰	تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه‌ی موتوری و موتور آن‌ها	۴۸۷	۷.۰
۳۰۰۰	تولید ماشین‌آلات اداری و حسابگر و محاسباتی	۴۳۲	۶.۲
۲۴۲۴	تولید صابون و مواد پاک‌کننده و لوازم بهداشت و نظافت و عطرها و لوازم آرایش	۳۶۶	۵.۳
۲۵۲۰	تولید محصولات پلاستیکی بجز کفش	۳۵۳	۵.۱
۳۴۱۰	تولید وسایل نقلیه‌ی موتوری	۳۳۳	۴.۸
۱۵۲۰	تولید فراورده‌های لبنی	۳۰۵	۴.۴
۳۲۳۰	تولید گیرنده‌های تلویزیون و رادیو، دستگاه‌های ضبط یا پخش صوت و ویدئو و کالاهای وابسته	۲۹۵	۴.۳
۳۱۲۰	تولید دستگاه‌های توزیع و کنترل نیروی برق	۱۶۸	۲.۴
۱۵۱۹	عمل‌آوری و حفاظت میوه‌ها و سبزی‌ها از فساد ـ بجز پسته و خرما	۱۶۶	۲.۴
۱۵۴۷	چای‌سازی	۱۲۷	۱.۸
۳۱۹۰	تولید سایر تجهیزات الکتریکی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۱۲۵	۱.۸
۲۸۹۹	تولید سایر محصولات فلزی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۱۲۱	۱.۷
۱۹۲۰	تولید کفش	۹۵	۱.۴
۲۹۱۹	تولید سایر ماشین‌آلات با کاربرد عام	۹۱	۱.۳
۲۶۱۲	تولید محصولات شیشه‌ای بجز شیشه جام	۸۱	۱.۲
۱۵۴۵	نانوایی	۷۸	۱.۱
۳۳۱۱	تولید تجهیزات پزشکی و جراحی و وسایل ارتوپدی	۷۷	۱.۱
۲۹۳۰	تولید وسایل خانگی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۷۵	۱.۱

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

جدول پیوست ۴-۲۰ فعالیت صنعتی استان تهران با بیشترین نیروی شاغل مرد ماهر-۱۳۹۴			
کد فعالیت	شرح فعالیت	نیروی کار مرد ماهر	سهم از کل نیروی کار مرد ماهر در صنایع استان تهران
۳۴۱۰	تولید وسایل نقلیه‌ی موتوری	۲۴،۵۲۴	۲۱.۵
۳۴۳۰	تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه‌ی موتوری و موتور آن‌ها	۱۰،۱۹۸	۸.۹
۱۵۲۰	تولید فراورده‌های لبنی	۹،۳۳۳	۸.۲
۲۸۱۱	تولید محصولات فلزی ساختمانی	۴،۵۰۸	۴.۰
۲۴۲۳	تولید دارو و مواد شیمیایی مورد استفاده در پزشکی و محصولات دارویی‌گیاهی	۴،۴۹۱	۳.۹
۲۸۹۹	تولید سایر محصولات فلزی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۳،۶۷۵	۳.۲
۲۵۲۰	تولید محصولات پلاستیکی بجز کفش	۳،۲۵۱	۲.۹
۲۳۲۰	تولید فراورده‌های نفتی تصفیه شده	۲،۶۵۵	۲.۳
۲۹۱۹	تولید سایر ماشین‌آلات با کاربرد عام	۲،۲۱۵	۱.۹
۳۱۱۰	تولید موتورهای برق و ژنراتور و ترانسفورماتور	۱،۹۸۳	۱.۷
۳۶۱۰	تولید مبلمان	۱،۸۹۳	۱.۷
۲۹۱۲	تولید پمپ و کمپرسور و شیر و سوپاپ	۱،۶۷۱	۱.۵
۲۹۲۴	تولید ماشین‌آلات معدن و استخراج و ساختمان	۱،۵۶۵	۱.۴
۲۴۲۴	تولید صابون و مواد پاک‌کننده و لوازم بهداشت و نظافت و عطرها و لوازم آرایش	۱،۴۸۴	۱.۳
۲۶۹۴	تولید سیمان و آهک و گچ	۱،۴۴۵	۱.۳
۳۵۳۰	تولید وسایل نقلیه‌ی هوایی و فضایی	۱،۴۰۶	۱.۲
۲۵۱۱	تولید لاستیک رویی و تویی و روکش کردن مجدد و بازسازی لاستیک‌های رویی	۱،۳۲۹	۱.۲
۲۹۳۰	تولید وسایل خانگی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۱،۳۱۷	۱.۲
۲۷۱۰	تولید محصولات اولیه آهن و فولاد	۱،۲۷۷	۱.۱
۱۵۴۶	تولید نان شیرینی و بیسکویت و کیک	۱،۲۶۷	۱.۱

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

جدول پیوست ۵-۲۰ فعالیت صنعتی استان تهران با بیشترین میزان ارزبری-۱۳۹۴		
کد فعالیت	شرح فعالیت	نسبت مواد اولیه وارداتی به ارزش افزوده
۳۲۳۰	تولید گیرنده‌های تلویزیون و رادیو، دستگاه‌های ضبط یا پخش صوت و ویدئو و کالاهای وابسته	۳.۰۱
۲۱۰۹	تولید سایر کالاهای کاغذی و مقوایی	۱.۶۰
۱۵۴۸	تولید سایر محصولات غذایی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۱.۴۸
۳۷۲۰	بازیافت ضایعات و خرده‌های غیر فلزی	۱.۴۰
۱۵۳۱	آرد کردن غلات و حبوب	۱.۳۰
۱۹۱۱	دباغی و تکمیل چرم	۱.۱۱
۲۲۱۲	انتشار روزنامه و مجله و نشریات ادواری	۰.۹۵
۲۷۱۰	تولید محصولات اولیه آهن و فولاد	۰.۷۸
۲۶۱۲	تولید محصولات شیشه‌ای بجز شیشه جام	۰.۶۶
۲۴۲۲	تولید انواع رنگ و روغن جلا و پوشش‌های مشابه و بتانه	۰.۶۳
۲۴۱۱	تولید مواد شیمیایی اساسی بجز کود و ترکیبات ازت	۰.۵۷
۳۲۲۰	تولید فرستنده‌های تلویزیونی و رادیویی و دستگاه‌های مخصوص سیستم‌های ارتباط تلفنی و تلگرافی	۰.۵۷
۲۸۹۹	تولید سایر محصولات فلزی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۰.۵۴
۲۹۱۵	تولید تجهیزات بالابرنده و جابه جا کننده	۰.۵۲
۲۸۱۲	تولید مخازن و انباره‌ها و ظروف فلزی مشابه	۰.۵۲
۱۵۱۵	کشتار دام و طیور	۰.۵۱
۱۵۲۰	تولید فراورده‌های لبنی	۰.۵۰
۲۲۲۲	فعالیت‌های خدماتی مربوط به چاپ	۰.۴۷
۲۹۲۶	تولید ماشین‌آلات برای تولید منسوجات و البسه و چرم	۰.۴۴
۲۵۲۰	تولید محصولات پلاستیکی بجز کفش	۰.۴۳

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

جدول پیوست ۶-۲۰ فعالیت صنعتی استان تهران با بیشترین میزان ارزآوری -۱۳۹۴		
کد فعالیت	شرح فعالیت	نسبت درآمد صادراتی به ارزش فروش
۱۹۱۱	دباغی و تکمیل چرم	۰.۸۳۰
۲۶۹۱	تولید کالاهای سرامیکی غیرنسوز غیرساختمانی	۰.۵۲۸
۱۷۳۱	کشبافی و تریکو بافی و قلاب بافی	۰.۳۷۴
۲۹۲۱	تولید ماشین‌آلات کشاورزی و جنگلداری	۰.۳۶۱
۱۹۲۰	تولید کفش	۰.۲۷۵
۱۵۱۹	عمل‌آوری و حفاظت میوه‌ها و سبزی‌ها از فساد ـ بجز پسته و خرما	۰.۲۱۸
۱۸۱۰	تولید پوشاک به استثنای پوشاک از پوست خزدار	۰.۱۷۸
۳۳۱۱	تولید تجهیزات پزشکی و جراحی و وسایل ارتوپدی	۰.۱۶۱
۱۵۱۶	عمل‌آوری و حفاظت گوشت و فراورده‌های گوشتی از فساد	۰.۱۵۹
۲۹۲۵	تولید ماشین‌آلات عمل‌آوری مواد غذایی و نوشابه و توتون و تنباکو	۰.۱۵۴
۳۱۱۰	تولید موتورهای برق و ژنراتور و ترانسفورماتور	۰.۱۵۳
۲۴۲۴	تولید صابون و مواد پاک‌کننده و لوازم بهداشت و نظافت و عطرها و لوازم آرایش	۰.۱۴۵
۲۴۲۹	تولید سایر محصولات شیمیایی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۰.۱۴۴
۲۵۲۰	تولید محصولات پلاستیکی بجز کفش	۰.۱۳۹
۲۵۱۹	تولید سایر محصولات لاستیکی	۰.۱۳۸
۲۱۰۱	تولید خمیر کاغذ و کاغذ و مقوا	۰.۱۲۹
۲۷۱۰	تولید محصولات اولیه آهن و فولاد	۰.۱۲۳
۲۶۱۲	تولید محصولات شیشه‌ای بجز شیشه جام	۰.۱۰۵
۲۵۱۱	تولید لاستیک رویی و تویی و روکش کردن مجدد و بازسازی لاستیک‌های رویی	۰.۰۹۹
۱۷۱۱	آماده‌سازی و ریسندگی الیاف منسوج ـ بافت منسوجات	۰.۰۹۱

منبع داده ها: مرکز آمار ایران